DÜNYANIN EN ÖNEMLİ SAYISI: LİBOR

DENEYİMLİ EKONOMİ GAZETECİSİ **SERVET YILDIRIM** YAZDI

Finans FD Dünyası

İŞ VE EKONOMİ DERGİSİ

KASIM-ARALIK 2018

SAYI: 327 / FİYAT: 12,5 TL

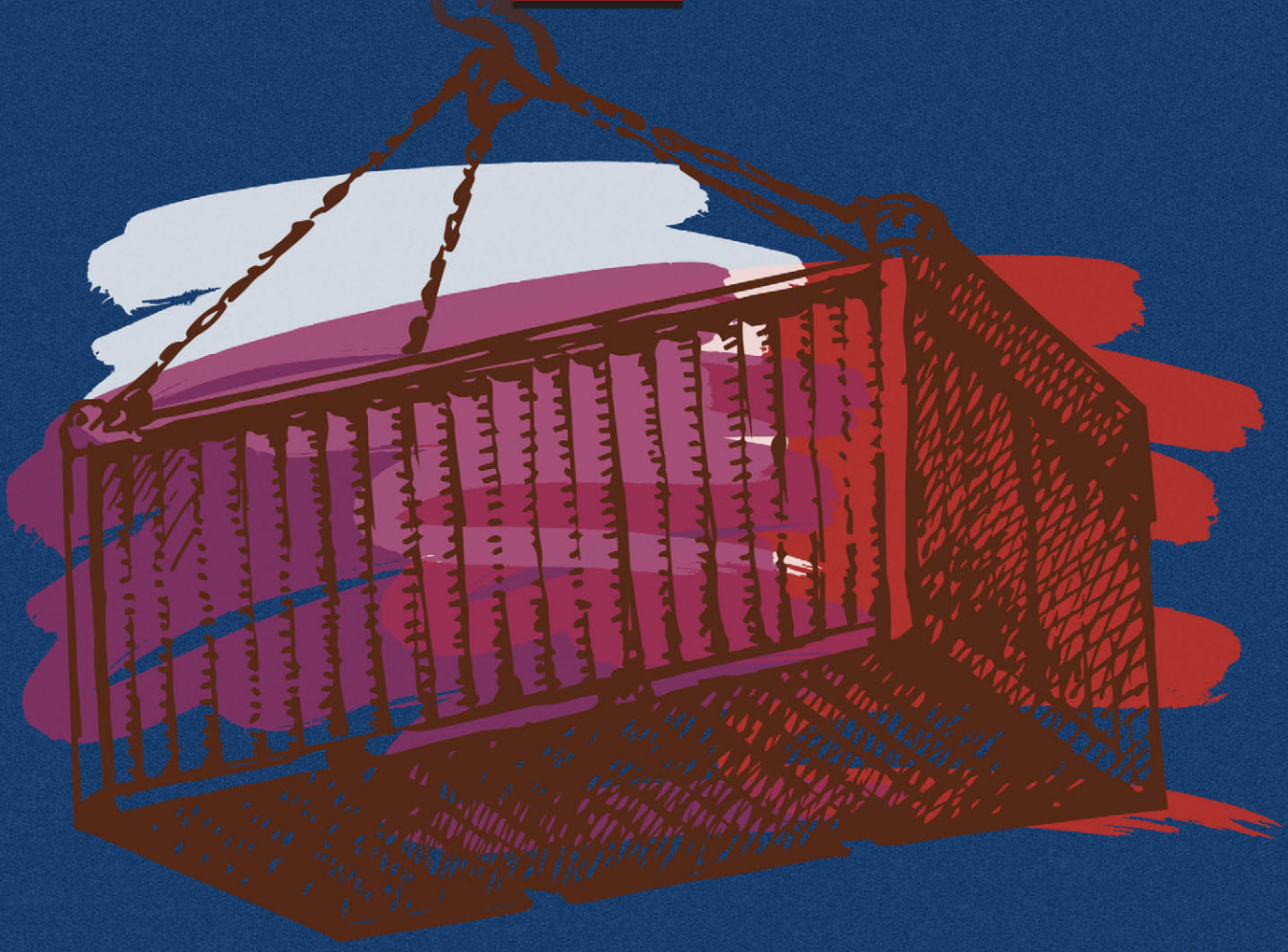

İHRACATTA YENİ HEDEF VE ROTALAR

Türkiye'nin 2023 yılı hedeflerine ulaşmasının yolu inovasyon, AR-GE, tasarım odaklı üretim ve ihracattan geçiyor. Bugün 1.5 dolar seviyesinde olan ortalama kilogram başı ihraç fiyatının 3 dolara çıkarılması gerekiyor.

ISSN 1300-0268

27

9 771300 026007

Dijital dünyaya karşın, biz hala sayfa çevirme sesinin, mürekkep kokusunun, gerçek fotoğrafa dokunmanın ayrı bir değer olduğuna inanıyoruz.

Firmanızın marka değerini artıracak olan Prestij Kitabı projeleriniz için "Konsept Geliştirme+İçerik+Tasarım+Uygulama" süreçlerini yönetiyoruz.

ÖZGENCİL

www.ozgencil.com.tr

FD
FİNANS DÜNYASI
İŞ VE EKONOMİ DERGİSİ

ÖZGENCİL

Sahibi
Özgencil Yayıncılık
Tanıtım Organizasyon A.Ş adına
Şeref Özgencil

Genel Yayın Yönetmeni
Özlem Özgencil

Yayın Danışmanı
Osman S. Arolat

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Songül Şirin

Yayın Koordinatörü
Pınar Emiroğlu

Fotoğraf
Tolga İnam

Reklam Rezervasyon
info@ozgencil.com.tr
0212 241 70 84-85

Abonelik
abone@ozgencil.com.tr

Finans Dünyası Yayın Kurulu (FİDYAK)
Zekeriya Yıldırım (Başkan)
Aclan Acar, Prof. Dr. A. Vedat Akgiray,
Hüsnü Akhan, Abdurrahman Arıman,
Hakan Ateş, Osman Benzeş, Levent Bıçakcı,
Yavuz Canevi, Mehmet Gül, Dr. Mahfi Eğilmez,
Gazi Erçel, Şaban Erdikler, Osman Erk,
Yılmaz Karakoyunlu, Ertuğrul Kumcuoğlu
Ümran Kumcuoğlu, Vahap Munyar,
Süleyman Orakçıoğlu, Erdem Sezer,
Prof. Dr. Metin Sözen, Haluk Sur,
Fevzi Toksoy, Prof. Dr. İlter Turan,
Dr. Feyzullah Yetgin, Servet Yıldırım

Yayın türü: Yerel, süreli, iki ayda bir yayımlanır.

Yönetim Yeri
Özgencil Yayıncılık Tanıtım Organizasyon A.Ş.
İnönü Caddesi, Marmara Apt. 45/1
34437 Gümüşsuyu, Taksim - İstanbul
Tel: 0212 241 70 84 -85

finansdunyasi@ozgencil.com.tr

Tasarım ve Baskı
Mim Ofset Basım Hizmet Tic. Ltd. Şti.
Tel: 0212 612 44 04
Litros Yolu II. Matbaacılar Sitesi ZE-4 Topkapı - İstanbul
ISSN: 1300-0268

Finans Dünyası Dergisi, Özgencil Yayıncılık Tanıtım Organizasyon A.Ş. tarafından TC yasalarına uygun yayımlanmaktadır. Dergi içeriği, yazılı izin olmaksızın hiçbir şekilde alıntı yapılamaz.
Basılan ilanların sorumluluğu, ilan sahibine aittir.

www.finansdunyasi.com.tr

ŞEREF ÖZGENCİL
seref@ozgencil.com.tr

Ege sanayicisinin teşvik beklentisi...

İzmir, Ege Bölgesi'nin yüzyıllardır dünyaya açılan ihracat kapısı limanının yer aldığı bir kent. Anadolu'da yetişen ürünler; incir, üzüm, pamuk, zeytin, zeytinyağı başta olmak üzere buradan dünyaya ihraç edilir. Son dönemde buna sanayi ve tekstil konfeksiyon ürünleri de eklendi.

Ege İhracatçı Birlikleri Koordinatör Başkanı Jak Eskinazi'nin bölge ekonomisi ve gelişmeleri üzerine söyleşisi dergimizde yer alıyor.

Eskinazi, Ege Bölgesi'nde sanayi sektörlerinde 64 meslek grubunun üretim yaptığını ve bunun önemli bölümünün de 200'den fazla ülkeye ihraç edildiği bilgisini veriyor. Egeli sanayicilerin teşviklerden daha fazla yararlanarak, daha fazla yatırımla İzmir'de üretimlerini ve ihracatlarını artırma isteğinde olduğunu da belirtiyor.

Eskinazi'nin üzerinde durduğu bir konu da büyük bir potansiyele sahip olan İzmir'den yurt dışı uçuşların yok denecek kadar az olması. Teşvik sisteminde gelişmiş olarak 1. Bölge sınıflandırmasına karşın bu durumun bir zayıflık olduğunu gösterdiği için, bu konunun düşünülmesi gerektiğine dikkat çekiyor.

Çin'in Tek Kuşak-Tek Yol projesinin içerisinde İzmir Limanı'nın önemli bir uğrak yeri olması gerektiği de Deniz Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanı Yusuf Öztürk tarafından bildiriliyor.

İyi okumalar dileğimle...

İÇİNDEKİLER FD

08
1915 Çanakkale Köprüsü'nün yapım sürecini Mustafa Tanrıverdi anlattı...

18
Yeni İpekyolu'nda Türkiye'nin limanları yer almalı

04
Dünyanın en önemli sayısı, bizim en önemli sorunumuz
Servet Yıldırım

22
Gayrimenkul Türkiye'nin geleceğini inşa ediyor
Dr. Feyzullah Yetgin

12
Enflasyonla mücadelede rekabet hukunun yeri var mı?
Dr. Fevzi Toksoy

30
Nur Gökman: Havacılık yazılımında dünya devleriyle yarışıyoruz

34
Demiryolu taşımacılığı daha rekabetçi hale getirilmeli

25
Jak Eskinazi: Ege Bölgesi teşvik sisteminden daha çok yararlanmak istiyor

36
Yeni ekonomik program üzerine
Şaban Erdikler

40
Faruk Balmumcu: Internet ekonomisi geleceğin en büyük pazarlarından olacak

44
Enerji sektöründen bir fotoğraf karesi
Erdem Sezer

50
Assembly Buildings yönetim merkezini Londra'ya taşıyor

58
Namık Sarıgöl: Dönüştürülebilir atıklardan kaybımız bir 1 milyan dolar

54
Bu kadar meselenin arasında işi neresinden tutmalı?
Osman Erk

63
Metin Sözen: Doğa ve kültür öncelikli bir yaşamı korumalıyız

71
Girişimci Kadın Öyküleri
Gülşah Gürkan, Çin'den Amerika'ya Isparta gülünü tanıtıyor

67
Çamura hayat veren eller: Mustafa Tunçalp

83
Seyahat-İzlenim
Ege'de keyifli bir mavi yolculuk
Ümran Kumcuoğlu

75
Sosyal Sorumluluk
LÖSEV, 20 yıldır çocukların yüzünü güldürüyor

79
Moda-iş dünyası ne giymeli?
Şaşırtmak için kurgulanan bir marka: Hatice Gökçe

93
Festival Rehberi
Dünyadan haberler

88
"Tiyatro Bir Kez Yaşanır" sloganıyla 22. İstanbul Tiyatro Festivali

Dünyanın en önemli sayısı, bizim en önemli sorunumuz

DIŞ finansman bağımlılığımızı azaltacak bir ekonomik modele ve sürdürülebilir üretim yapısına geçemezsek, kaderimizi her gün Londra'da Libor oranı belirleyen bir grup bankanın eline bırakmış oluruz. İş yine gelip yapısal reformlara dayanıyor, değil mi?

SERVET YILDIRIM
Forum İstanbul
Yönetim Kurulu Üyesi

Bundan yaklaşık 2 yıl önce Bloomberg ajansında bir makale okumuştum. Başlığı "The man who invented the world's most important number" yani "Dünyanın en önemli sayısını icat eden adam"dı. Yazıdaki adamın adı Minos Zombanakis'ti; sözü edilen sayı is Libor, yani "London Interbank Offered Rate"di. Belki bir "pi" sayısı değildi, ama Libor dünya finans sisteminin son 50 yılına damgasını vurdu; vurmaya da devam ediyor. Zombanakis'i sonra anlatırım ama önce Libor'dan başlayalım, çünkü canımızı çok yakıyor.

Türkiye gibi iç tasarrufları yatırımlarını karşılamaya yetmeyen ülkeler büyüyebilmek için dışarıdan borçlanmak, yani diğer ülkelerin tasarruflarına başvurmak zorundadırlar. Aksi takdirde düşük büyüme oranları ile yetinmek durumunda kalırlar. Bizimki gibi ihtiyaç sahibi ülkeler diğer ülke vatandaşlarının tasarruflarını çok büyük ölçüde dış borçlanma yoluyla çekerler.

Böyle bir dünyada piyasalarda borç verilebilecek para ne kadar bolsa ve borçlanma maliyeti ne kadar düşükse dış kaynak tedarik süreci o kadar sancısız olur. 2008 küresel krizinin ardından büyük merkez bankaları krizden çıkmak için para basmaya ve "ultra gevşek" para politikaları izlemeye başlayınca, bizim gibi dış borçlanma bağımlısı ekonomiler için hayat kolaylaşmıştı. Daha düşük maliyetlerden daha yüksek miktarlarda borçlanmak mümkün olmuştu.

Şimdi ise işin rengi değişiyor. Ekim ayının en dikkat çekici gelişmelerinden biri Libor oranlarındaki artış oldu. 2014 yılında yüzde 0.6'nın altına kadar inen 1 yıllık Libor dolar faizleri ekim ortasında yüzde 3'ü geçti. Belki Türkiye için kaygılanacak pek çok gelişme var ama ulus-

lararası borçlanma maliyetlerindeki bu artış kaygı listesinde mutlaka ilk sıralarda yer almalıdır. 2019 rakamları henüz netleşmedi ancak gelecek bir yıllık dönemde vadesi dolacak olan 180 milyar dolar dolayında borç ya ödenmeyi ya da yeni borçlanmalarla yenilenmeyi bekliyor. Buna bir de bu yıl 50 milyar dolar dolayında, gelecek yıl ise daha da azalsa bile sürmesi beklenen cari açığı eklediğimizde Libor'daki artışın neden başımızı ağrıtacağı görülüyor.

Sorun Libor'daki artışın daha ne kadar süreceği. Libor oranının seyrinin en büyük belirleyicilerinden biri ise Amerikan Merkez Bankası. Dolayısıyla sorunun cevabı bir ölçüde Fed'in ne yapacağında yatıyor. Fed 2015 Aralık ayından bu yana faizleri 8 defa artırarak 2-2.25'e kadar getirdi. Bu yıl sonuna kadar bir, 2019'da üç ve 2020'de bir artış daha yapması bekleniyor. Böyle bir ortamda Libor oranlarının da tırmanarak yüzde 5'i aşması beklenebilir.

İş Libor ile bitmiyor, bir de bu oranın üzerine eklenecek risk primi var.

Türkiye algısının bozulmasıyla bu risk primi hızla arttı. Daha önce 200'ün altında olan CDs primleri birkaç ayda 500'ün üzerine çıktı. Daha sonra inse de hala başladığımız seviyeden uzaktayız. Aynı şekilde banka sendikasyonlarının da yüksek "spread"lerle bağlandığını görüyoruz. Bir zamanlar Libor artı 70 ya da 100 baz puan ile sendikasyon sağlamakla övünen bankalarımız şimdi 275-300 puanlık spreadleri başarı olarak görür hale geldiler. Türkiye olarak bizim Libor faizini düşürme ya da etkileme kapasitemiz yok. Burada belirleyici olan büyük merkez bankalarıdır ancak borçlanırken Libor oranının üzerine eklenen spread büyük ölçüde bizim politika belirleme ve uygulamadaki "becerimiz" ya da "beceriksizliğimiz" ile yakından ilişkilidir.

Zombanakis'e dönersek parlak bir beceri hikâyesi görürüz.

Minos Zombanakis bugün 93 yaşında. 1926 yılında Girit'te doğmuş. Küçük yaşta ayakkabı boyacılığı ile başlayan kariyerinde çok önemli noktalara ulaşmış; çok belirgin ayak izleri bırakmış.

CV'sinde bankacı yazıyor ama sıradan bir bankacı değil, 1995-2005 arasında Dünya Bankası'nı 10 yıl başkanı olarak yöneten James Wolfensohn'un deyimiyle o bir "efsane".

2011 yılında kitabı bile yazılmış: Minos Zombanakis'in Hikâyesi – Sınır Tanımayan Bankacılık. David Lascelles kitabında Zombanakis'in finansal inovasyonlarının bugünün küresel finansal sistemine nasıl şekil verdiğini anlatıyor.

Zombanakis Nazi'ler Giriti'i işgal edince kaçmış Atina'ya gitmiş. Orada üniversite eğitimine başlamış. Ardından binbir uğraştan sonra Harvard'a kapağı atıp, yüksek lisans programına devam etmiş. Sonra zamanın ünlü bankası Manufacturers Hannover'a girmiş.

Zaman içerisinde dünyanın en ünlü ve itibarlı finansçılardan biri haline gelen Zombanakis için 1969 yılının ayrı bir önemi var. O yıl Londra'da Manufacturers Hanover'ı kurmuş. Para arayan ama Amerikan mevzuatına takılmadan dolar cinsi borçlanmak isteyenlerin başvuru adresi olmuş.